

יום א', י"ד באלול תשס"ה (18 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שלשום, **י"ב באלול**, יום פטירתו של **אדוארד טלר** בשנת 2003. טלר היה פיזיקאי גרעיני, אמריקאי ממוצא הונגרי (יהודי). הוא שיחק תפקיד מרכזי בקביעת מדיניות ההגנה והאנרגיה של ארה"ב במשך למעלה מחצי מאה. היה מחלוצי פיתוח פצצת האטום ופצצת המימן, ונודע כ"אבי פצצת המימן". טלר היה תומך נלהב בשימוש באנרגיה גרעינית לייצור חשמל וביוזמת ההגנה האסטרטגית מפני טילים, המכונה "מלחמת הכוכבים".

טלר, שנוולד בבודפשט, הונגריה, בי 1908, עזב את הונגריה בשנת 1926, בין השאר עקב מגבלת ה'נומרוס קלאוזוס' במשטרו של הורטי. הוא למד פיזיקה באוניברסיטת לייפציג, ובשנת 1930 סיים את הדוקטורט אצל **וורנר הייזנברג**. הוא שהה שנתיים באוניברסיטת גטינגן, ובשנת 1934, בעקבות עליית הנאצים לשלטון, נמלט לאנגליה. לאחר מכן שהה במשך שנה בקופנהגן, במחיצתו של **נילס בוהר**. בשנת 1935 היגר לארה"ב, ועד 1941 לימד באוניברסיטת ג'ורג' ושינגטון. בשנת 1939 היה אחד משלושת המדענים שעודדו את **אלברט איינשטיין** להתריע בפני **הנשיא רוזוולט** כי הביקוע הגרעיני – פיצול גרעין האטום – ניתן לניצול ליצירת נשק חדש ורב עוצמה. בשנת 1942 הוא הצטרף ל**פרויקט מנהטן**, ועבד כפיזיקאי תאורטי במעבדה המדעית בלוס אלמוס במהלך מלחמת העולם השנייה.

בשנת 1946 עזב טלר את לוס אלמוס, ועבר ללמד באוניברסיטת שיקגו. בעקבות הניסוי הגרעיני הסובייטי בי 1949 חזר טלר ללוס אלמוס, כדי להשתתף בפיתוח פצצת המימן, פרויקט שעליו הכריז הנשיא טרומן על-פי יוזמתו של טלר, שבאה בעקבות רעיון של עמיתו של טלר, **אנריקו פרמי**. במהלך פיתוח פצצת המימן, כמו גם במהלך פיתוח פצצת האטום, הסתכסך טלר עם עמיתיו, משום שלא היה מרוצה מקצב ההתקדמות של הפרויקט. בסופו של דבר הגיע טלר, יחד עם עמיתו **סטניסלב אולם**, לעיצוב פתרון לבעיות ייצור פצצת המימן, וזו נוסתה לראשונה בשנת 1952. הישג זה זיכה אותו בכינוי "אבי פצצת המימן", כינוי שהוא לא אהב. בשנת 1952 עזב טלר את לוס אלמוס, ועבר ללמד פיזיקה באוניברסיטת קליפורניה, שם השתתף בייסוד מעבדות לורנס-ליברמור. העוינות בין טלר לרבים מעמיתיו התרחבה בשנת 1954, כאשר טלר העיד נגד **רוברט אופנהיימר**, שנאשם ע"י סנטור מקארתי כי היה מרגל בשירות הקומוניסטים.

טלר אמר כי צר לו על החלטת טרומן להטיל את פצצת האטום על הערים ביפן. לדבריו, היה צריך לעשות ניסוי ראווה בפצצה, בתקווה שההנהגה היפנית תתרשם דיה כדי להכריז על קץ המלחמה. יחד עם זאת היה טלר תומך נלהב בחיזוק עוצמתה הצבאית של ארה"ב. בשנות ה-80 עמד תחת ביקורת נוקבת כאשר תמך בהתלהבות בתוכניתו של הנשיא רונלד ריגן לפיתוח מטריית הגנה בחלל שהיתה מוכרת בשם "מלחמת הכוכבים". "בלי טלר, העולם היה מקום הרבה יותר טוב", טען פעם **איזידור רבי**, חתן פרס נובל, ועמיתו של טלר ל"פרויקט מנהטן".

טלר קיבל פרסים רבים במהלך הקריירה שלו, לרבות פרס אלברט איינשטיין, פרס אנריקו פרמי ומדליה מטעם האגודה הלאומית למדעים.

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

"הדף היומי לתולדותינו"

בס"ד

יום א', י"ד באלול תשס"ה (18 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%90%D7%93%D7%95%D7%90%D7%A8%D7%93_%D7%98%D7%9C%D7%A8

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום ראשון בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל